

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

Dr. Ing. KAREL KAMENICKÝ:

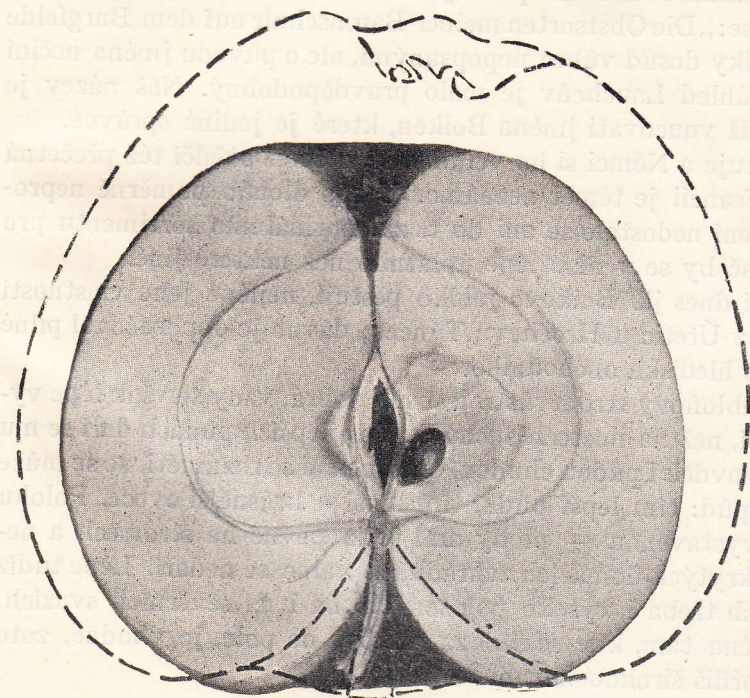
D) JABLKA II.

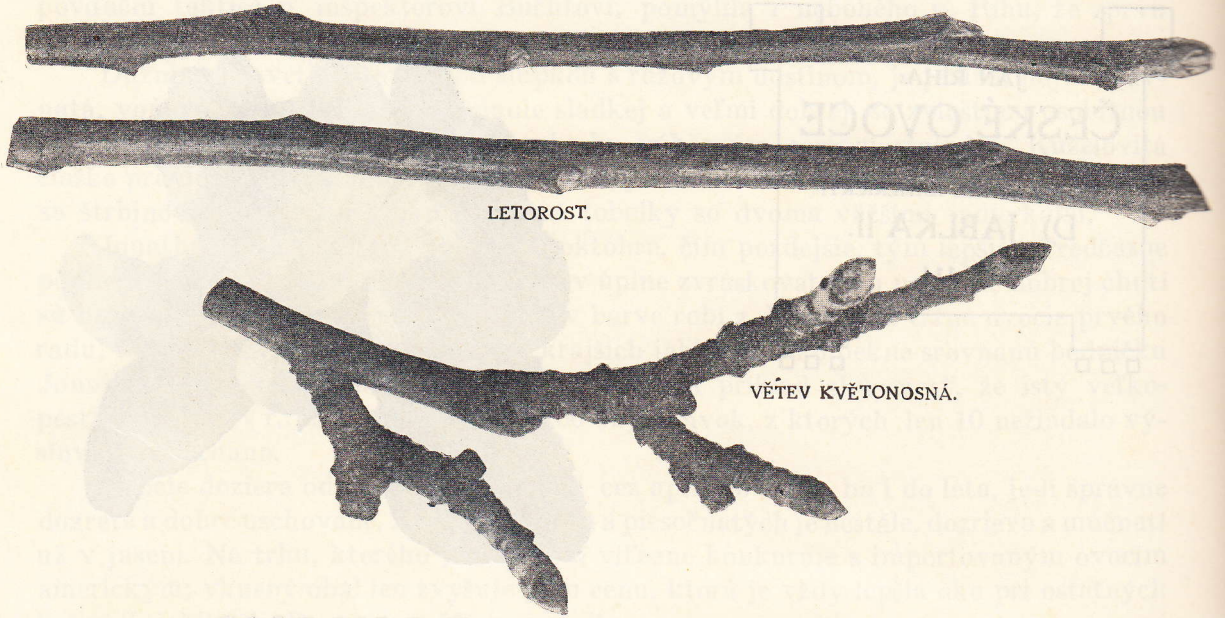
Čís. 114.

BOIKOVO.

BOÏKEN. — BOIKEN-APFEL.

BOIKOVO.

Původ a všeobecné poznámky. Zájem, jaký vyvolalo v r. 1923 vřazení Boikova jablka do výběru tržních odrůd pro Československo, plně opravňuje, aby zde bylo znovu popsáno, tím spíše, že mělo býti vřazeno již do I. dílu Říhových „Jablek“.

O původu není známo nic určitého. Němci tvrdí, že pochází z okolí Brém, kde prý se od nepaměti pěstuje. V Laucheově „Deutsche Pomologie“ z r. 1882 vyslovena jinak neodůvodněná domněnka, že jablko to nazváno podle jakéhosi Boikeho. Po prvé zmínil se o něm magistr Schröder ve spise: „Die Obstsorten meiner Baumschule auf dem Burgfelde vor Hamburg 1828“ mezi jablky dosud vůbec nepopsanými, ale o původu jména nečiní nijaké zmínky; proto také náhled Laucheův je málo pravděpodobný. Náš název je však příliš vžit a nelze dnes již vnučovati jména Boiken, které je jediné správné.

V Německu hojně se pěstuje a Němci si ho velmi váží, o čemž svědčí též přčetná literatura odborná. Zato ve Francii je téměř neznámo. U nás dlouho poměrně neproniklo, ba pro chabé doporučení nedostalo se ani do t. zv. normálního sortimentu pro království České v r. 1911, ač by se v něm lépe uplatnilo než některé jiné.

Z našich ovocnářů, kteří dnes již Boikovo jablko pěstují, nejlépe jeho vlastnosti seznal a ocenil p. Fr. Slavík z Ůřetic u Hrochova Týnce a dávno je doporučoval pilné pozornosti ovocnářů, hlavně s hlediska obchodního.

Každá půda, kde může jabloňový strom růsti, jest mu dobrá, vždy se však lépe vyvíjí v půdě, kde vláhy nechybí, než na místech suchých. V nejlepších půdách daří se mu ovšem nejlépe. Z nouze běře zavděk i půdou chudou, čímž nesmí se rozuměti, že se může nebo má sázeti do špatných půd: čím lepší půda, tím lepší a krásnější ovoce. Polohu volme otevřenou, i větrům vystavenou — plody drží totiž pevně na stromech a neпадají. V zadušených, zcela krytých domácích zahrádkách valně se nedaří. Lépe tudíž sázeti je v polích, na stráních třeba i vysoko položených, ba i na severních svazích. Také k širším silnicím, zejména tam, kde se sází za příkop, do pole, je vhodné, zato pro úzké silnice a cesty má příliš širokou korunu.

BOIKOVO.

BOÏKEN. — BOIKEN APFEL.

Pro výsadbu doporučiti nutno jen stromy vysoké; pro pěstění krsků a zejména tvarových stromků volíme odrůdy ušlechtilejší. Na krskových podnožích plodí rovněž výborně; pěstujeme je nejvýše ve tvaru volně rostoucích krsků.

Ve školkách mladé stromky rostou až velmi bujně a zdravě, tvoří silné kmeny a větvi se později v mohutné, hustě listnaté a zprvu vysoké koruny; později v dospělých korunách postranní větve široce se rozkládají a v době úrody sklánějí se hluboce dolů. Stromy rostou až do pozdního věku svěže a zdravě, aniž by — ve vhodných polohách — trpěly chorobami. Ač bujně rostou, plodí již čtvrtým neb pátým rokem po výsadbě a rodí potom pravidelně jeden rok více, druhý méně, nikdy přesprá, zato bývají plody pěkně stejnoměrné a téměř bez odpadu. Do lehčích jílů je to pravý skvost.

Letorosty narůstají dlouhé, štíhlé, dosti silné; mají barvu hnědou a jsou špinavě plstnaté. Hojné lenticelly jemné a žlutavě šedé nebývají příliš nápadné.

Oka následují hustě za sebou; jsou značně veliká, přitisklá a nasedají na nízkých patkách neostře žebérkatých. Pupeny květní ostře přišpičatělé kryje šedá plst.

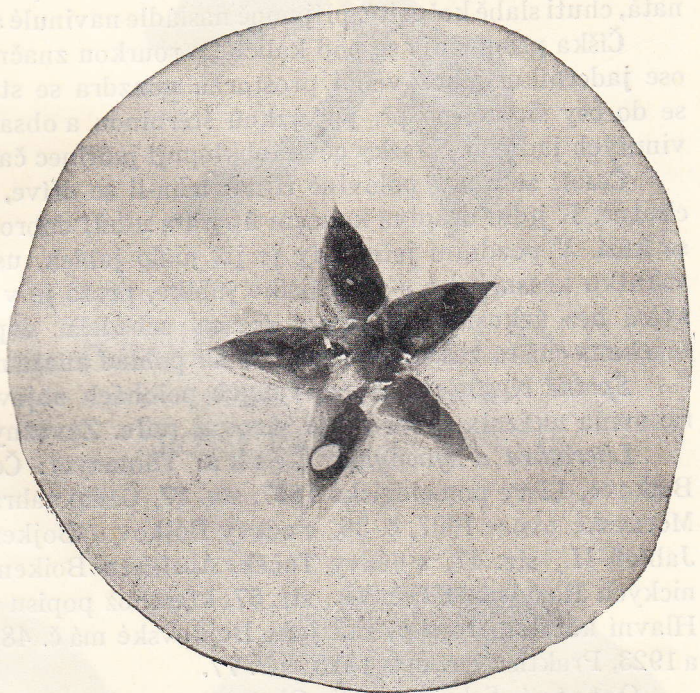
Listy mají na delších řapících čárkovité palisty a tužší, na rubu plstnaté čepele široce eliptické, mnohdy téměř kruhovitě oválné. Největší dosahují až 100 mm délky a přes 80 mm šířky. Na okraji jsou dvojmo, dosti hluboce a ostře pilovité. Příplodní listy mívají čepele protáhlé.

Květy objevují se pozdě, asi 7. neb 8. dne jabloňového květu, výjimečně dříve. Mdle růžová poupata rozvíjejí v načervenalé, později bělavé korunky o průměru až 46 mm, jichž jednotlivé, lehce stíněné plátky tvaru široce eliptického vzájemně se okraji poněkud přesahují. Tyčinek bývá obyčejně patnáct; jsou delší než čnělky a dlouho, i v odkvětu zůstávají sevřeny v úhlednou kytičku. Mrazy netrpí.

Plody, znázorněné na barevné příloze ve skutečné velikosti, pocházejí ze státní školky v Chlumci n. C. Jiné daroval p. J. Srba z Věkoš a p. Fr. Slavík z Úřetic. Nejčastější váha plodů s vysokých stromů kolísala od 150 do 220 g, největší plod byl těžký 246 g. Plod s krsku, jehož příčný průřez naznačen na černém obraze čárkovaně, vážil 326 g; byl 96 mm široký a 90 mm vysoký; jinak převládá tvar mírně zploštělý, ke kalichu kalvilovitě zúžený, čímž největší šířka přesunuje se do stopečné poloviny plodu.

Kalich téměř zavřený a šedě ochmýřený složen je z uště u spodu širokých, proti sobě skloněných, se špičkami zaschlými a nazad zahnutými; mnohdy mezi ušty bývají úzké mezery. Tkví v jamce hlubší, nepřilíživě široké, v níž vzniká pět žeber, která okraj jamky pěkně hrbolí a běžice zřetelně přes celý plod, porušují mírně jeho oblost.

Stopy, slabší a dřevnaté, dosahují nejčastěji úrovní jamek stopečných; u malých

plodů jsou delší. Jamky stopečné bývají širší, hluboké a jemně světle porezavělé paprskovitou korkovinou.

Slupka hladká až kluzká se leskne; má zprvu barvu zelenou, jež teprve pozdě v zimě žloutne a bývá konečně až slámově běložlutá. Některé plody zůstanou jednobarevně žluté, mnohé však mají krásně červeně nadechlé líčko, jež je neobyčejně krásné. Jindy bývá červeně méně sličná a jen žíhaně nadechlá. Jemné, šedé, zřídka nápadnější průduchové tečky bývají bíle vroubeny; v žlutém mizejí téměř neznatelně, kdežto v červeném více vynikají. Na některých plodech bývá rozstříknuta jemná rez, najdou se však i plody lehce rzivě mramorované nebo též mřížkovitě porezavělé.

Bílá dužnina po rozkrojení nehnědne; je zcela jemná, hustá, ve zralosti měkká, šťavnatá, chuti slabě kořenité, příjemně nasládlé navinulé a dobré, ovšem až pozdě na jaře.

Číška prodlužuje se pod kalichem rourkou značně hluboko, někdy až k široce duté ose jaderníka, jehož velmi prostorná pouzdra se stěnami řídké natrhanými otevírají se do osy široce, po př. jen úzkou štěrbinou a obsahují po 1—2 menších, pěkně vyvinutých jádrech. Svazky cévní obklopují jadřinec často zdvojenou kresbou.

Česati se má v polovině října; trhá-li se dříve, není ani v době plodové zralosti chutné. K jídlu dospívá koncem února a udrží dobrou chut i šťávu pozdě do léta, aniž se kazí. V pozdním jaře, kdy je již málo jablek, uspokojí každého. Pro prodej není vskutku krásnějšího a vábnějšího jablka, proto je v obchodě vyhledáváno. Je z těch, která bez úzkostlivého balení snesou sebedelší dopravu beze škody, poněvadž pomáčkáná místa zaschnou a nejsou na pohled znatelná.

Špatné vlastnosti. V uzavřených polohách objevilo se tu a tam padlí jabloňové; rakovina ukázala se ve velmi skrovné míře. Závažných vad nemá.

Literatura a synonyma. Č e s k á: Thomayer: České ovoce 1894, č. 4. — Jablko Boikovo, Listy pomologické 1897, str. 17, České zahradnické listy 1904, str. 3, Suchý: Moravské ovoce 1907, č. 36, s názvy Bojkovo, Bojkenapfel, Pomme de Bojk, Burket: Jabloň II., str. 47, s názvy Tuček, Auridura Boiken, Pomme Boiken, Řiha v Ovocnických Rozhledech roč. VI., str. 57, kteréhož popisu použito při zpracování této stati, Hlavní katalog trojský, kde jako Bojkovské má č. 48, Zahrada domácí a školní r. 1920 a 1923, Praktický rádce 1923, str. 77.

Ostatní. Schröder: Die Obstsorten meiner Baumschule 1828, Leroy: Dictionnaire de Pomologie díl III., č. 61. — Pomme Boiken, Woltmann v díle: Illustr. Handbuch der Obstkunde 1875, díl I. č. 90, Thomas: Guide pratique 1876, str. 217. — Boiken, Lauche: Deutsche pomologie 1882, č. 5, Engelbrecht: Deutschland's Apfelsorten 1889, č. 94, Jankowski: Sad i ogród owocowy 1911, str. 364. — Zlotka Boikena cz. Bojkena, v díle Deutschlands Obstsorten (Štuttgart), Löschnig: Empfehlenswerte Obstsorten č. 26, Lucas: Die wertvollsten Tafel- und Handelsäpfel 1912, č. 85, Simirenko: Generalnyj katalog 1901, Rajevskij: Plodovaja škola i plodovyj sad 1908, Kičunov: Plodovodstvo Podolskoj gubernii 1901, Rudzskij: Plodovodstvo dlja praktikov po Goše 1900, Grebnickij: Plodovodstvo roč. 1907, Brzeziński: Polska pomologja 1921, str. 18, v časopise „Der praktische Ratgeber“ téměř v každém ročníku, Der Obstzüchter roč. 1907, str. 125 atd., všude s pojmenováním Boiken. Lidové pojmenování je Bojče.

V soupise jabloní Státního pomologického arboreta obdrželo č. 69.

